
Report of the Baron Hirsch Foundation for 1897/8

[קודם](#) [Pause](#) [הבא](#)

השקפה פדגוגית.

מפעלי הבארון הירש בגליציה.

לפנינו מונח דין וחשבון ממפעלי „יסוד הבארון הירש” להפצת למודי ביה”ס ומלאכת כפים בגליציה משנת 1897|8, אשר הוציאה זה עתה האפישטרופסות, ולא למותר יהיה להביא בזה הוצאות מלבבות ואותיות מחכימות ממנו. בראש ההודעה השנתית נתן מקום למספר מר על האבדה הגדולה אשר אבדה בשנה זו להאנושיות בכלל ולהיהודים ו„להיסוד” בפרט, במות „האם בישראל”, הבארונות הנדיבה קלארא הירש, אשר לא הניחה כמותה. הדין והחשבון יפרד לשני ראשים: א) בתי ספר, ב) עבודה ומלאכת כפים.

א) בתי ספר.

בראשית שנת 1897 - נפתחו חמשה בתי ספר חדשים בערים טלוסטי, טיקולינצ, זאבוטוב, בורודשאני וקורולובקא, ובכן עלה מספר כל ביה”ס להיסוד בשנת 1897|8 לארבעים וחמשה, ובחשבנו את חמשת ביה”ס, אשר נפתחו בראשית השנה הנכבית (1898|9) בהערים בורשטין, יאגילניצא, קוסוב, זאבנו ושירניליצא יעלה מספרם לחמשים. מספר התלמידים בחמשת בתי הספר החדשים לשנת 1897|8 עלה לשש מאות ושלושים וארבעה, ומהם בקרו ויצאו ונכנסו ממחלקה למחלקה (קלאסי-סיפצירט) חמש מאות ושבעים וארבעה. ביתר ביה”ס להיסוד היו בשנת 1897|8 שבעת אלפים, שש מאות וארבעים תלמידים ובקרו ויצאו ונכנסו ממדרגה למדרגה ששת אלפים וחמש מאות ושבעה עשר. בשנה הזאת רבה מספר התלמידים בביה”ס העומדים וקיימים מכבר בתשע מאות ושבעים וחמשה תלמידים, ואם נוסיף על המספר הזה את התרל”ד תלמידים מחמשת בתי הספר החדשים, אז יהיה מספר התלמידים הנוספים אלף תר”ט. — אות לטובה הוא, כי גם צעירי יושבי הכפרים וסביבות הערים, אשר בהן בתי הספר בנויים, ינהרו אל ביה”ס האלה במספר רב ובשנת ביה”ס המדוברת בקרו בביה”ס להיסוד תרל”ח תלמידים, אשר מושבם הוא רחוק ממקום בית הספר קילו-מטרים אחדים. הודעות משגיחי בתי הספר של שלטון ביה”ס הכוללים וכמו כן משגיחי ביה”ס מטעם היסוד ע”ד מצב ביה”ס והתפתחותם היו טובות מאד והפיקו רצון. בהשתתפות הגון רונית נ”ע עלה בידי הקוראטוריום לקנות בתים במספר הגון ולבנות ביה”ס היותר נחוצים עד אשר בשנה זו יעלה מספר ביה”ס קנין כסף היסוד, עד כדי שמונה עשר, וכמו כן החל בנין ששת ביה”ס חדשים, אשר מלאכתם תגמר בשנה הזאת. בעלות מספר בתי הספר ותלמידיהם עלה גם מספר המורים וממאה ושבעים ושנים מורים יעלה בעת מספרם למאתים ושלושה. בביה”ס להיסוד קבלו בשנה המדוברת ה’ אלפים ר”נ תלמידים בגדים ונעלים, ו’ אלפים תתמ”ז תלמידים קבלו ספרי למוד וקריאה וצרכי ביה”ס חנם אין כסף, ג’ אלפים ומ”ח תלמידים התכללו במשך חדשי החרף בארוחת הצהרים. מלבד ביה”ס להיסוד קבלו ביה”ס הקבועים, אשר לא השיגה ידם לכלכל את

[Open image in a new tab](#)

הוצאותיהם. תמיכה לתכלית הלבשת התלמידים העניים וכלכלתם. — גם שעורי למודי הערבים עלו בש"ז מעשרים ושמונה לשלשים וארבעה, ובבוריסלב שמעו לקח בחמש מהלקות בירתי הקיץ מפקחי מכרי-הדונג למען הכשירם להבהינה, אשר נטל עליהם שלטון מכרי ההרים. מספר מבקרי שעורי הערבים בשנה המדוברת עלה ממספר אלף ותקצ"ו עד כדי אלף ותתקצ"ו. — ששים וששה חניכי בתי"ס למורים (סעמינאריען) אשר בגליציה נתמכו בשנה המדוברת מהיסוד ומהם קבלו י"ג תעודות בגרות באחרית שנת הלמודים ונתקבלו למורים בביה"ס להיסוד. — מחניכי ביה"ס לרבנים הוויני, הנתמכים מהיסוד, נתקבלו שלשה בתור מורי הדת בביה"ס להיסוד בחנאי, כי עליהם להבחן בבי"ס למורים ולהשיג תעודת בגרות.

(ב) מלאכת כפ"ס.

למוד מלאכת כפ"ס הנדוג בביה"ס להיסוד ותועלתו בתור אמצעי מבין ומכשיר לעבודה ומלאכה רבה ונכבדה, יתרחב ויתרבה משנה לשנה, עד אשר כעת נהוג הלמוד הזה בשבעה עשר ב"ס. בהלמוד הזה לקחו חלקם בשנה המדוברת תל"ב תלמידים. בה במדה, אשר נתרבה מספר תלמידי ביה"ס נתרבה גם מספר חניכי העבודה והמלאכה, אשר נתנועל ידי אומנים מומחים ובעלי מלאכה שונים לתכלית למוד המלאכה על בוריה. — באחרית שנת הלמודים 1896|7 נשארו עוד שכ"ט חניכים על ידי בע"מ שונים ובמשך השנה המדוברת יצאו לחפשי נ"ו חניכים, היינו ט"ז נגרים, י' חרשי-מסגר, ז' תופרי בגדים, ה' משקדים (דרעקסלער), ג' רצענים, ג' מרבדים (טאפעציערער), ב' כורכי ספרים, ב' עושי כובעים, א' מהתך-מתכת (מעטאלל-גיעססער), א' עושה ארגזים וקופסות, א' בורסקי, א' עושה מגרדות (בירסענבינדער), א' עושה אדרות שער, א' עושה תכשיטי-עור (לעדער-גאלאנצערע ארבייטער), א' רוקע פחים, א' מדפים, ואחרי כי נ"ג חניכים וביניהם ל"ט אשר נחנכו בוויין, גמרו ג"כ את חק למודם, נשארו ר"כ חניכי עבודה ומלאכה. בשנת הלמודים 1897|8 נתנו מחדש על ידי אומנים ובע"מ ש"ט חניכים ובכך יעלה מספר כל החניכי בע"מ והאומנים בשנה המדוברת תקכ"ט. כמו כן נתמכו עשרים חניכי בית היתומים אשר בברודי למטרת למוד מלאכה, עשרה חניכי בית חרשת לציור זכוכית הלבן (פאָרצעלאנמאלערייא) אשר בקראקא ותשעים וחמשה חניכי בע"מ אשר בבוקובינא. בבית למוד מלאכת החרש והמסגר אשר ברישא נתקבלו בשנה המדוברת עשרים חניכים חדשים, ולפי נתמכו מהיסוד בשנת 1897|8 ש"ל חניכי בע"מ. מלבד זה קבלו תמיכה י"ג חניכי ביה"ס לעבודה ולמקצעות מיוחדים (געווערבע-אונד פֿאכשולען). בבית החנוך לעבודת הגן אשר באהלם (סמוך להאנובר) יצאו לחפשי שמונה חניכים ומהם השיגו משרות שנים באוסטריה והנשארים באשכנז.

השאלה הנכבדה הנזכרת בדו"ח של השנה העברה (1896|7), שאלת קנין אחוזת אדמה למטרת חנוך חניכי היסוד בעבודת האדמה, קרובה להפתר בימים האלה. (כמדומה לנו כי הפתרון הזה הוא קנין האחווה סלאבודקא הסמוכה לקולומיא, אשר יצא לפעולות אדם בימים האלה ע"י החבורה „Jewish Colonisation Association“ הכותב).

יהודה לאבינער,

זבורוב,

<http://www.jgaliciabukovina.net/he/node/133741> **Source URL:**